

Μικροοικονομική Ι

Ενότητα 3: Θεωρία καταναλωτή - 1

Νικόλαος Βαρσακέλης
Οικονομικών Επιστημών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΜΙΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ: 12ΥΑ01

3^Η ΣΗΜΕΙΩΣΗ:ΘΕΩΡΙΑ
ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ-1

ΒΑΡΣΑΚΕΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

Γρ. 202, Τομέας Γενικής Οικονομικής Θεωρίας και
Πολιτικής

E-MAIL: barsak@econ.auth.gr

e-Οδηγός Σπουδών

<http://qa.auth.gr/el/class/1/100021516>

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Θεμέλια συμπεριφοράς οικονομικής ομάδας

- Διμελής ή δυαδική σχέση ή πληρότητα προτιμήσεων
- Μεταβατικότητα
- Ορθολογικότητα

Συμπεριφορά καταναλωτή

- Επιθυμεί να αγοράσει προϊόντα και υπηρεσίες
- Επιλέγει ποια προϊόντα και υπηρεσίες θα αγοράσει

Με ποιο κριτήριο θα επιλέξει;

Χρησιμότητα (Utility-U)

Είναι ο βαθμός στον οποίο ένα αγαθό ικανοποιεί μια ανάγκη ενός καταναλωτή. Ο καταναλωτής πρέπει να μπορεί να αξιολογήσει ανάμεσα σε δύο επιλογές ποιά του δίνει μεγαλύτερη, ίση ή μικρότερη χρησιμότητα.

Υποθέσεις καταναλωτικής συμπεριφοράς

- Μη κορεσμός
- Ευθεία κυρτότητα
- Οριακός λόγος υποκατάστασης

Μη κορεσμός (1)

Έστω ένα σύνολο καταναλωτικών επιλογών C και δύο οποιαδήποτε καλάθια αγαθών από αυτό το σύνολο, X και X'

- Αν περιέχουν την ίδια ποσότητα για όλα τα αγαθά
- Αν το καλάθι X περιέχει μεγαλύτερη ποσότητα από το καλάθι X'

τότε:

$$X P X'$$

Μη κορεσμός (2)

- Όσο μεγαλύτερη ποσότητα παίρνει ένα αγαθό τόσο μεγαλύτερη η χρησιμότητα που απολαμβάνει ο καταναλωτής
- Τα καλάθια – σημεία που δίνουν την ίδια χρησιμότητα στον καταναλωτή χαρακτηρίζονται ως αδιάφορα
- Για κάθε καλάθι υπάρχει ένα σύνολο καλαθιών που είναι αδιάφορα ως προς αυτό – *κλάση αδιαφορίας*

Ευθεία κυρτότητα (1)

- Έστω ένα σύνολο $R(A)$ ενός οποιουδήποτε σημείου - καλαθιού A ως το σύνολο των καλαθιών των οποίων η διμελής σχέση με το A έχει τουλάχιστον ίση χρησιμότητα ως προς το A
- Η κλάση αδιαφορίας αποτελεί το σύνορο ή την περιφέρεια του συνόλου $R(A)$

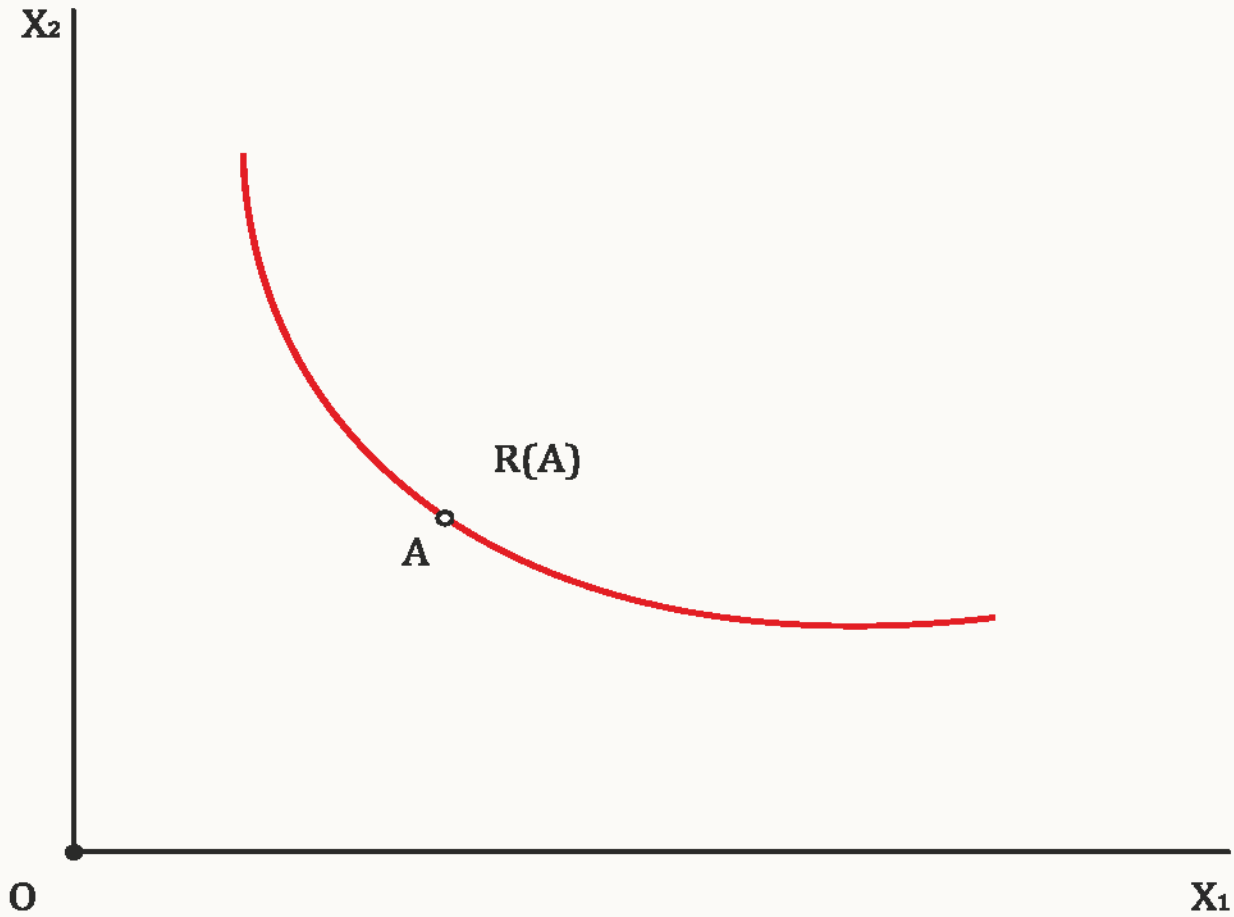
Ευθεία κυρτότητα (2)

- Αν πάρουμε δύο οποιαδήποτε στοιχεία ενός συνόλου, το σύνολο ονομάζεται ευθέως κυρτό αν ο γραμμικός συνδυασμός τους ανήκει στο εσωτερικό του συνόλου.
- Το άτομο μεταξύ δύο ακραίων σημείων προτιμά το μέσο όρο αυτών

Καμπύλη αδιαφορίας (1)

Είναι η αναπαράσταση ενός συνόλου συνδυασμών κατανάλωσης για τις οποίες το άτομο είναι αδιάφορο, το οποίο σημαίνει ότι έχουν την ίδια χρησιμότητα.

Καμπύλη αδιαφορίας (2)

Χαρακτηριστικά καμπυλών αδιαφορίας

- Έχουν ομαλή αρνητική κλίση – είναι κυρτές
- Είναι παράλληλες – δεν τέμνονται
- Οι πιο απομακρυσμένες από την αρχή των αξόνων αντιστοιχούν σε μεγαλύτερη χρησιμότητα αυτών που είναι κοντά σε αυτήν
- Κατά μήκος της καμπύλης αδιαφορίας η χρησιμότητα δεν αλλάζει

Οριακός Λόγος Υποκατάστασης - ΟΛΥ

Είναι η κλίση της εφαπτομένης σε κάθε σημείο της καμπύλης αδιαφορίας και έχει τα εξής χαρακτηριστικά:

- Ορίζεται μοναδικά σε κάθε σημείο της καμπύλης αδιαφορίας
- Είναι αρνητικός και φθίνων

Υποκατάστατα αγαθά

Είναι 2 αγαθά X_1 και X_2 , τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν το ένα αντί για το άλλο με σκοπό να ικανοποιηθεί η ίδια ανάγκη ενός καταναλωτή

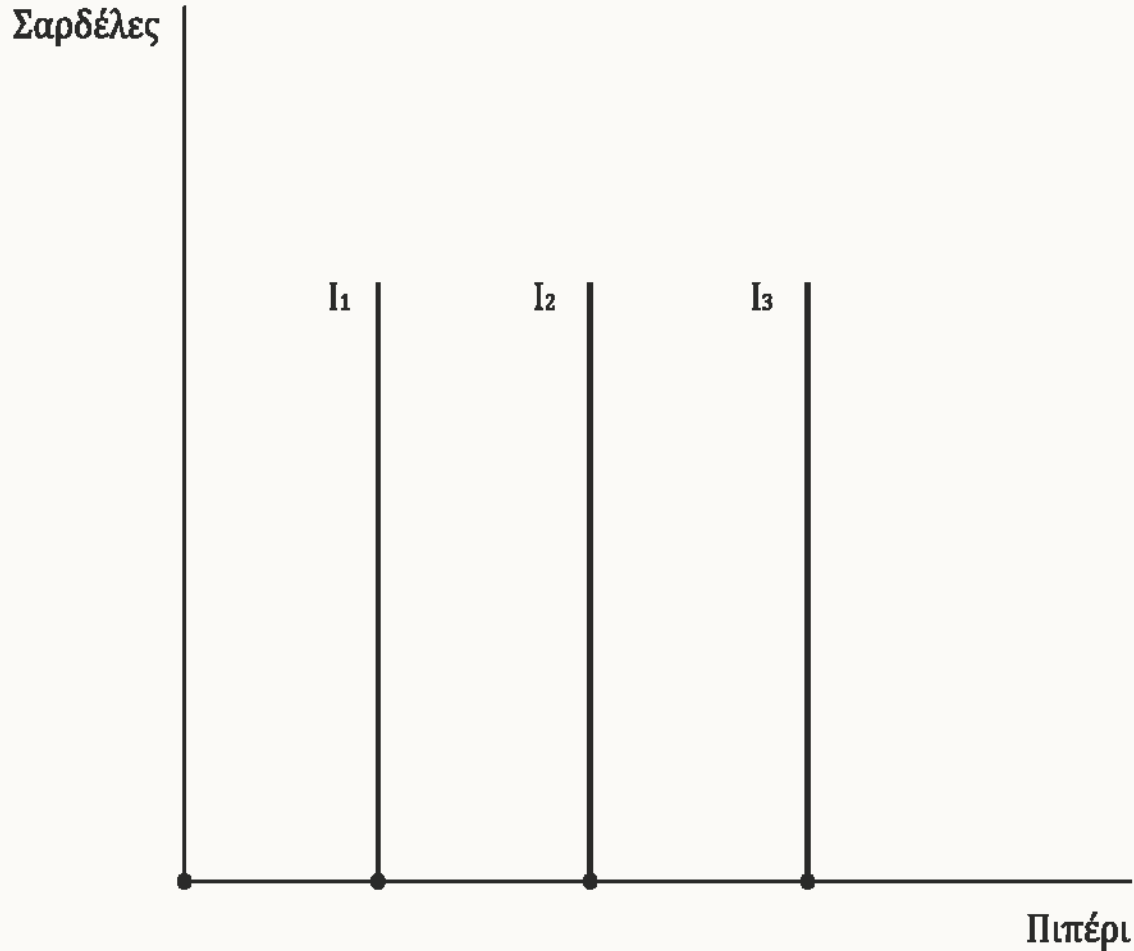
πχ. Ζάχαρη και φρουκτόζη

Συμπληρωματικά αγαθά

Είναι 2 αγαθά X_1 και X_2 , τα οποία μπορούν να ικανοποιήσουν από κοινού μια ανάγκη του καταναλωτή.

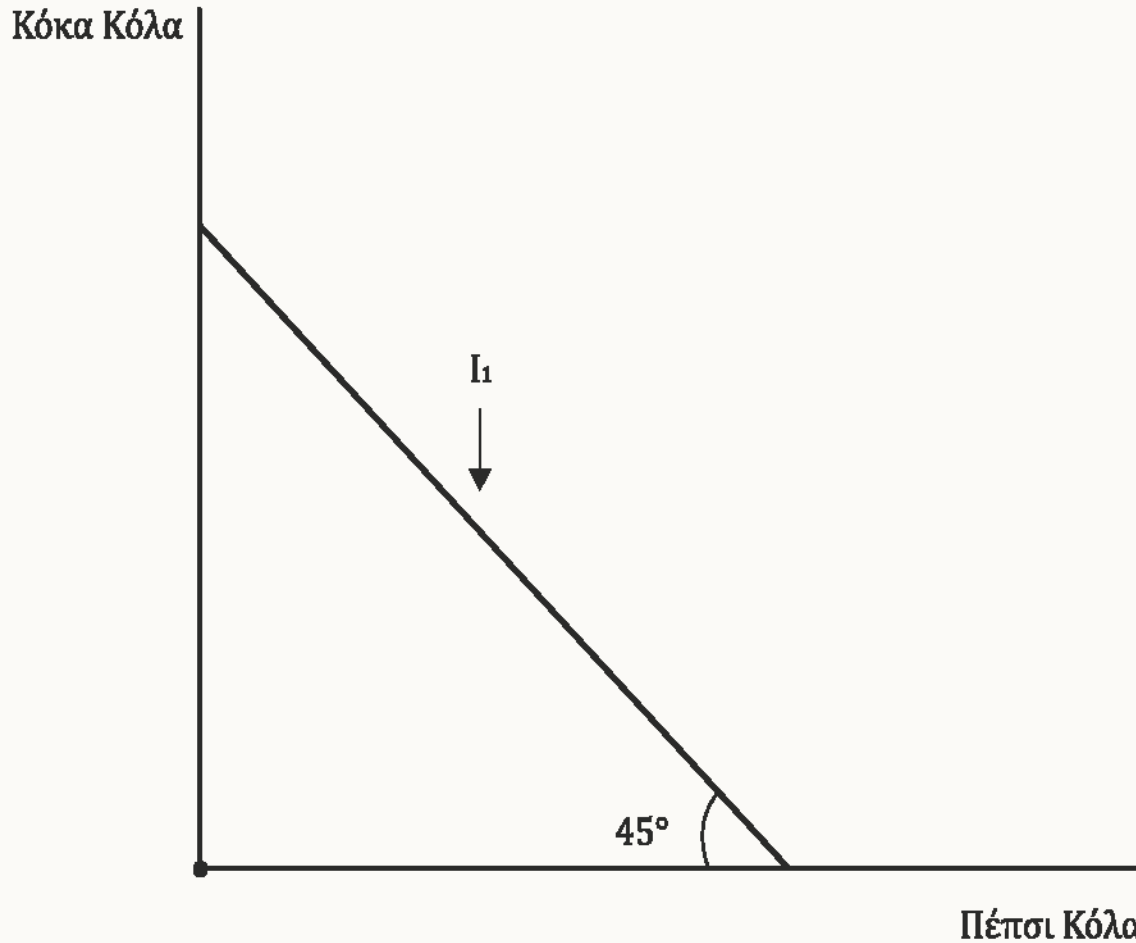
Πχ. Καφές και ζάχαρη

Ουδέτερα αγαθά

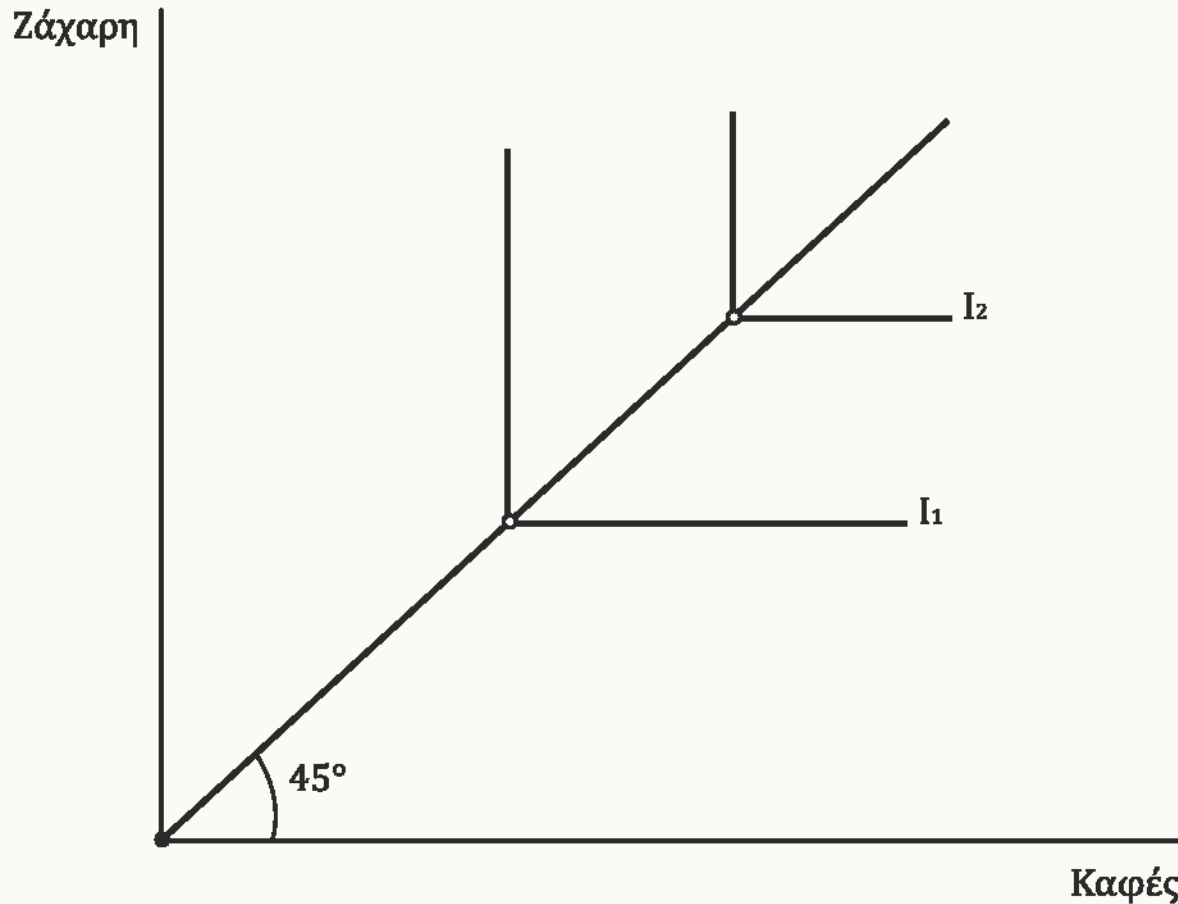
Ουδέτερα αγαθά.
Ο καταναλωτής που βρίσκεται στην καμπύλη αδιαφορίας I δεν υποκαθιστά το πιπέρι με σαρδέλες, η αυξημένη κατανάλωση σαρδέλας δεν γίνεται εις βάρος του πιπεριού.

Τέλεια υποκατάστατα

Τέλεια υποκατάστατα.
Είναι τα αγαθά εκείνα τα οποία ο καταναλωτής είναι διατεθειμένος να υποκαταστήσει σε σταθερή αναλογία. Στις περιπτώσεις που η καμπύλη αδιαφορίας έχει κλίση 45°, αυτό γίνεται με αναλογία 1 προς 1.

Τέλεια συμπληρωματικά

Τέλεια συμπληρωματικά.
Εάν η αναλογία είναι 1 προς 1, τότε οι κορυφές θα βρίσκονται στην γραμμή των 45° . Εάν όμως η αναλογία αλλάζει, τότε θα έχουμε διαφορετική κλίση.

Χρησιμότητα (Utility)

Συνάρτηση χρησιμότητας (1)

Η χρησιμότητα είναι το μέτρο που χρησιμοποιεί ο καταναλωτής για να μετρήσει την ικανοποίηση που λαμβάνει από τα καλάθια αγαθών. Για κάθε καλάθι αντιστοιχεί ένας αριθμός u και ο τρόπος που γίνεται η αντιστοιχία αυτή καλείται συνάρτηση χρησιμότητας ώστε:

Συνάρτηση χρησιμότητας (2)

Αν ένα καταναλωτικό σύνολο C , για κάθε καλάθι x που ανήκει στο σύνολο C αντιστοιχεί ένας αριθμός u για τον οποίο ισχύει:

$$u = u(x) = u(x_1, x_2, \dots, x_n)$$

τέτοιος ώστε για κάθε x, x' που ανήκει στο C ισχύει

$$u(x) \geq u(x')$$

αν και μόνο αν $x R x'$.

Χαρακτηριστικά συνάρτησης χρησιμότητας

- Συνεχής
- Παντού παραγωγίσιμη
- Έχει θετική μερική παράγωγο: $\frac{\partial u}{\partial x_i} > 0$, όπου
 $i=1,2,\dots,n$

Αξιώματα & υποθέσεις καταναλωτικών προτιμήσεων

Δυαδική σχέση

Για κάθε $u(x)$ και $u(x')$ ισχύουν οι παρακάτω περιπτώσεις:

- $u(x) > u(x')$ αν και μόνο αν $x P x'$
- $u(x) < u(x')$ αν και μόνο αν $x' P x$
- $u(x) = u(x')$ αν και μόνο αν $x' I x$

Μεταβατικότητα

Έστω τρία καλάθια αγαθών x , x' και x'' . Αν ισχύουν

$$\begin{array}{l} u(x) \geq u(x') \\ \text{και} \\ u(x') \geq u(x'') \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{l} u(x) \geq u(x') \\ \text{και} \\ u(x') \geq u(x'') \end{array}} \right\} \Rightarrow u(x) \geq u(x'')$$

Ορθολογικότητα

Έστω τα καλάθια αγαθών x , x' σε ένα καταναλωτικό σύνολο C . Ο καταναλωτής δε θα επιλέξει το καλάθι x αν για το x' ισχύει:

$$u(x') > u(x)$$

το οποίο συνεπάγεται ότι το x' δίνει στον καταναλωτή μεγαλύτερη χρησιμότητα από το x .

Μη κορεσμός = Θετική οριακή χρησιμότητα

Οριακή χρησιμότητα ενός αγαθού x_i είναι η μεταβολή που επέρχεται στη συνολική χρησιμότητα από μία μεταβολή της καταναλισκόμενης ποσότητας του αγαθού x_i και ισχύει

$$\frac{\partial MU_{x_i}}{\partial x_i} < 0$$

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Νικόλαος Βαρσακέλης.
«Μικροοικονομική Ι. Θεωρία Καταναλωτή - 1». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη
2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<http://eclass.auth.gr/courses/OCRS365/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος ενότητας

Θεσσαλονίκη, Χειμερινό Εξάμηνο 2013-2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ